

Nekteri neprenehoma merijo šolsko izbo in dirjajo iz kota v kot, kakor bi žalovali po veliki zgubi. To ne more biti dobro. Otroci se za njegovim herbtom muzajo ali so vsaj nepazljivi. Nekteri živosti govorjenja v tem iščejo, da si z rokami vižo delajo, to ni za ljudske šole; koliko učiteljev bi bilo pa tudi zmožnih to lepo in lično (estetično) opravljati! Živost podučevanja ni v tem, da bi učitelj z rokami ponašal (agiral), kakor gledišni igravec, ali da bi mu jezik gladko tekel, kakor kramarju, kedar hvali svojo robo. Za to je vse kaj drugega treba, toda od tega pozneje. Taki ljudje, ki so dostikrat v drusčinah naj bolj zgovorni in živi, so večkrat po šolah naj bolj leseni in okorni; ljudje pa, kateri v drusčinah niso nič kaj priljubljeni, so v šoli zadost zgovorni, ker govoré, kedar z govorjenjem kaj dosežejo, ali ker jim dolžnost to veleva; in ker so navajeni premišljeno govoriti, tudi v šoli ne govoré kje v en dan, temuč pazijo na odgovore otrok, in po njih vravnujejo svoje vprašanje in razlaganje, kajti dostikrat se učeniku primeri, da mora podučevanje vse drugače vravnati, kakor si je načertal, mora svoj plajsč po vetru obračati ali prav za prav svoje govorjenje po otrocih ravnati; tako podučevanje je potem zadosti živo, in budi veselje do učenja. „Oho!“ boš rekel, „ta je pa že bosa, da bi bil vsaki tumpec dober učitelj, zgovorni in veseli pa slab učitelj.“ — No! tega pa jaz nisem rekel. Tumpec in pustež ostane pustež, bodi si v šoli ali v drusčini. Pusteži so pa tudi raznoterni, in za podučevanje v šoli se tudi tumpec lahko pripravi, lahko prej premisli, kaj in kako bo učil, tedaj ako je priden, lahko nadomestuje, kar mu je narava odrekla živosti in zgovornosti, in ako je tudi top po svojem temperamentu, vendar živo podučuje, ako njegovi otroci veselo in glasno odgovarjajo. Kdor pa misli, da vse zna, se tudi ne bo nikdar učil in pripravljal; kdor se pa ne uči in ne pripravlja, pa tudi ne zna; učen pa nihče iz nebes ne pade. Tukaj je basen od zajca in polža na svojem mestu. —

Kdo bo pa učeniku povedal, da njegovo obnašanje v šoli ni lepo in lično? Starši učitelj mlajšemu, prijatelj prijatlu. Jaz tebi, ljubi moj, ne bom zameril, če me posvariš; marveč ti bodem zato hvaležen. Spodobnega obnašanja v šoli se učenik tudi lahko nauči od svojega gospoda kateheta, kajti večidel vsaki spodobno in lepo — modeste et decenter — podučuje. Vendar kaj takšnega se ložeje občuti, kakor popisuje, in kakor se dvor-